

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVII

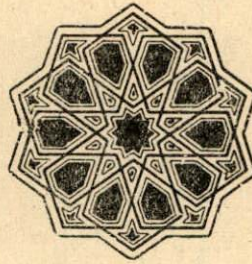

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXVII

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
Prof.Dr. H. ATAY , <i>Kur'ân-ı Kerim ve Kudsiyet</i>	1
Prof.Dr. M.S. AYDIN, <i>Sürec Felsefesi Işığında Tanrı-Alem İlişkisi</i>	31
Prof.Dr. İ.A. ÇUBUKÇU, <i>Biruni</i>	89
Prof.Dr. H. YURDAYDIN, <i>İslâm Devletlerinde Müslüman Olmayanların Durumu</i>	97
Doç.Dr. H. ALTINTAŞ, <i>İslâm Düşüncesinde Tasavvuf</i>	111
Doç.Dr. M. AYDIN, <i>Batı ve Doğu Hıristiyanlığına Tarihi Bir Bakış</i>	123
Doç.Dr. S. HİZMETLİ, <i>Tarihi Rivâyetlere Göre Hz. Osman'ın Öldürülmesi</i>	149
Doç.Dr. S. HİZMETLİ, <i>İslâm'ın Derûnî Tezâhürleri</i>	177
Doç.Dr. İ. KAYAOĞLU, <i>İslâm'da Adalet Mefhumu</i>	201
Doç.Dr. M. ŞİMŞEK, <i>Osmanlı Cemiyetinde Para Vakıfları Üzerinde Münâkaşalar</i>	207
Doç.Dr. G. TÜMER, <i>Yehova Şahitleri Hareketi ve Bir Din Olup Olmadığı</i>	221
Doç.Dr. A. UĞUR, <i>Kemal Paşa Zâde'nin VIII. Defteri</i>	265
Doç.Dr. M.S. YAZICIOĞLU, <i>Mâtürîdî Kelâm Ekolünün İki Büyük Siması Ebû Mansur Mâtürîdî ve Ebu'l-Mu'in Neseî</i>	281
Yrd.Doç.Dr. M. BAYRAKTAR, <i>İbn Sînâ'da Varlık, Varoluşun Sebebi ve Varlığın Delili Olarak Aşk</i>	299
Yrd.Doç.Dr. M. BAYRAKTAR, <i>Al-Jahız and the Rise of Biological Evolution</i>	307
Yrd.Doç.Dr. S. EROĞLU, <i>Kur'an Hükümlerinin Hukuk Açısından Değerlendirilmesinde metod</i>	317
Yrd.Doç.Dr. M. KOŞTAŞ, <i>Doğu Arap Dünyasında Hukukî Modernleşmenin Birkaç Yönü</i>	327

Yrd.Doç.Dr. M. KOŞTAŞ, <i>La Laiscation De L'Etat Turc</i>	339
Dr. M. ATALAR, <i>İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Genel Kitaphânda Mevcut Bulunan Tarihi Çalışmalarının Listesi</i> ..	347
Dr. M. ATALAR, <i>A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Genel Kitaphâğı Yazmalar Bölümündeki Tarih Çalışmaları</i>	355
Dr. H. KIRBAŞOĞLU, <i>İbn Haldûn'un "Mukaddime"sinin Yeni Bir Tercümesi Üzerine (I)</i>	363
Dr. H. KIRBAŞOĞLU, <i>Mukaddime'ye Yazılan "Giriş" Bir İntihal mi? (II)</i>	399
Ar.Gör. Ali YILMAZ, <i>Yeni Tarama Sözlüğü</i>	415

KEMAL PAŞA-ZADENİN VIII. DEFTERİ

KISIM 2

Doç. Dr. Ahmet UĞUR

|| Selçuk Hatun dergâh-ı gerdün-iştibâha mülâkât it-
dügini, cenâb-ı kâm-yâbla müşâlağa bâbında keli-
mât itdügini beyân eyler.

Çün server-i kişver-i Yünân yanındağı sipâh-ı girân-ı bî-kerânla Bursa tahtgâhından göçüb yürüdi, leşker-i mür-şaşer-i Karamanla Süleymân-ı zamâna karşı gelüb, hayme-vü-ğargâhla yer yüzün büri-
di,

|| Gerçi çü mür-u-melağ-est ân sipâh
Mür şevved küşte çü üfted be-râh

iki birâder turuşub, iki leşker uruşub, biri birine girişüb kırışmak mu-
karrer olıcak bâd-ı fitne esüb, deryâ-yı şür-u-şerr taşub, Bursa ile İs-
tanbul arası emvâc-ı âşûbla tolıcak, Selçuk Hatun, ki merhûm Sul-
tân Murâduñ h'âher-i ferhunde-ahteri-ydi, kân-ı Âl-i 'Osmânuñ, ki
ma'den-i 'izz-ü-celâldür, girân-behâ gevheri-ydi,

|| Zenî ez besî merd çâlâk-ter
Be-gevher zi deryâ besî pâk-ter

vesâ'il-i istincâhı terkib idüb, mesâ'il-i istişlâha tertib virmeg-içün
Bursadan geldi irdi. Mâ-beynde olan mädde-i hilâf-u-şıkâka şüret-i
vifâk-u-ittifâkı giyürmeg-içün araya girdi. Kıtâr-ı emtâr-ı işlâhla gu-
bâr-ı gir-ü-dârı telbide, ve nâr-ı kârzârı tahmide içdâm itdi. Pâdişâh-ı
hilâfet-penâha buluşub, "karndaşuñı atası mülkünden mahrûm itme"
diyü ilhâh-u-ibrâm itdi. İstedî ki, Bursadan annaru nihâyet-i vilâyet-i
Yünâna varınca Cem Sultâna ah-vire, ol iki pâdişâhla hayl-ü-sipâhi
iki başlu ejder eyleye ve kişver üzerine şah-vire. Nokşân-ı idrâkinden
bilemedi ki bir künâmda iki şîr olmaz; kuşûr-ı 'aqlından fehm kılamadı
ki bir niyâmda iki şimşîr [8a] olmaz.

|| Eger zen nikū būdī vü rāy-zen
 || Me-zen nām-ı būdī mer-ū-rā ne zen

Şavirū-hünne hālifū-hünne fe-inne re'ye-hünne ileyye efnün ve 'azme-hünne ileyye vehnün.

Mezkūr hatuniñ mezbūr mes'üli ma'kül olmamağın maqbül ol-
 olmadı; sa'yı meşkūr olmayub, şefā'ati hayyiz-i kabüle vuşul bulma-
 dı. Vüzerā-yı rüšen-rāy ve ümerā-yı kār-fermāy bir araya gelüb, yek-
 dil-ü-yek-zebān olub, Sultān-ı fermān-fermāya söylediler: "Bir kişver
 içinde iki şehriyār-ı kām-kār karar idemez, ve bir leşker arasında iki
 serdār-ı sipehsālār olamaz" didiler.

|| Çü şeh başdur memleket aña ten
 || Yaraşmaz iki başlu olmağ beden

|| Pādişāh-ı 'ālem-penāhla Sultān Cem muķābele-vü-
 muķātele itdügini, hadem-ü-ħaşemi kırılıb, kadem-i
 sebātı yerinden ayrılıb, kaçub gitdügini beyān eyler.

Çün mezkūr vech-i meştür üzerine şulħ ihtimāli mündefi' oldı,
 ümerā-yı rezm-ārāyuñ rāyları kıtāl itmek üzerine müctemi' oldı,

|| Şeh-i kām-rān şehriyār-ı sa'id
 || Ebü 'n-naşr hān-ı cihān Bāyezid

buyurdı: leşker-i āteş-heybet-ü-bād-ħareket cūşa gelüb, deşt-ü-der
 ādem fevcleri-yle baħr-i aħzar gibi mevc urdı. Ceys-i zafer-kiş yarağın
 yasağın gördi; kimisi şihāb gibi sinānın toğrudub, kimisi hilāl gibi ke-
 mānın kırdı. Kūhsār-ı kār-zaruñ peleng-i tiz-çengleri bebr gibi ħurūşa
 diler; cüybār-ı gir-ü-daruñ neheng-i āteş-āhengleri baħr gibi cūşa gel-
 geldiler. Ol gürüh-ı pür-şükūhuñ ħuyül-ü-biğālinüñ ni'ālinden kūh-u-
 hāmūn āhen-püş oldı; māh-u-māhī siper-ü-cevşen altında kalub, kiş-i
 çarħ-ı gerdün kavş-ü-tirle tıldı. Yasavullar ħol-ħol yüriyüb, leşke-
 rüñ sağın şolin ħoriyub, cüyüş-ı deryā-cüş ebr-i pür-ħurüş gibi İznik
 tağlarından aşurdılar; Yeñişehr ovasında düşmenüñ önün bağlayub,
 bilisini şaşurdılar.

|| Sipāhī çü encüm biyārāstend
 || Çü eflāk-i nüh şaf be-yārāstend
 || Zi ħayl-ü-sipeh kūh-u-der geşt teng
 || Be-şahrā-yı Şehr-i Nev üftād ceng

Serdâr-ı a'zam, sipehsâlâr-ı mu'azzam Gedik Ahmed Paşa, ki hüsâm-ı hün-âşâmî câm-ı bezm-i rezm, sinân-ı cân-sitâni şu'le-i şem'î cem'î zaferdi, ol eşnâda Polya'dan geldi irdi. Sultân-ı cihân-bağşuñ, ki âfitâb-zîn-ü-âsümân-rahşdı, rikâb-ı hilâl-mişâline kebkeb kevkebleri gibi yüz sürince, cenâb-ı kâm-yâbdan işâret oldu; âheng-i cengi râst kılub, sâz-ı kârzâra düzen viridi.

|| Alaylar bağlanub saflar düzildi
|| 'Alemler şıkkası yer-yer çözüldi

Nefir-i şür-şafir-i dârgir çahnub, muhanneslerüñ beñizleri alnib, taleb-i gir-ü-dâr iden ciger-dârlaruñ yürekleri talabıdı; kûs-ı harb gökler gibi gürlüyüb, kılıçlar şimşekler gibi yalabıdı; bād-ı ceng esüb, beglerüñ sancaqları çözüldi; gönder bayrakları yelebidi. Bahâdırlaruñ câm-ı pür-merâm-ı neng-ü-nâm gözlerine gelüb, efkâr-ı hâm-ı ser-encâm-ı kâr öglerinden gitdi. Nesim-i bahâr-ı zafer meşâmına irince, göñlü gül gibi açılıb, her biri seçilüb, alay öninden [8b] şıçratdı.

|| Soñm fikr eylemek gitdi öginden
|| Alayüñ şıçradub çıkdı öninden

Evhâm-ı bâtl bed-dillere giydükleri zırhları dâm idüb, duzağa düşmiş mürğ-i vahşi gibi endâmlaruñ ârâmı gidüb, bedenleri kafesinüñ bendi çözüldi; her biri çekildi, girü kaldı, süzüldi.

|| Gürizân-ı dil-ber dil ender beden
|| Diliran zi haftân büride kefen

Pâdişâh-ı deryâ-dilüñ alayındağı sipâh-ı küh-şüküh Yeni Şehr ovasınıñ berü karşıındağı tağı bâğ ve beri açılmış gülzâr-ı pür-bahâra döndürince, puşt-i dürüşti zemîn-i sengini hing-i bād-reftârüñ süm-i seng-rengi-yle nerm-ü-germ idüb, sinân-ı âteş-feşânla gülşeni hevâyı külhan-ı pür-nâra döndürince, Anañol 'askeri ve Rümleşkeri alay-alay aşâğı ovaya inüb, düşmen çerisine ulaşdılar. Mübârizler kenâr-ı gülzâr-ı meydânda bahâr-ı zafer germiyetine lâleler gibi kızıl ala kana bulaşdılar. Bir zamân çarhaçılar fevleri meydân içinde kerr-ü-ferrle deryâ mevleri gibi kovuşdılar; âhir ol iki leşker-i girân tokuşub, iki bahr-i bi-pâyân gibi birbirine kavuşdılar. Sırr-ı mercece 'l-bahreyni yeltakıyâni 'iyân oldu; mevc-i âşübla miyân-ı zemîn-ü-âsümân tıldı. Âdem fevlerine bād-ı hamle ıztırâb virüb, deryâ-yı pür-âşüb gibi kaynayub taşdı; son demür kumları yerüñ yüzini ser-â-ser bürüyüb, kılıç mevleri başdan aşdı. Tiğ-i miğ-reng ceng meydânına kan bârânını yağdururken,

|| Çekinmiş idi göge nize ejdehâ-kirdâr

Niyâm-ı hüsâm-ı hûn-âşâm nâr-ı kârzârûn tef-ü-tâbından

|| Dilini taşra çıkarmışdı mâr-ı ef'â-vâr

Bir demde Süheyl-i şimşir-i yemâninün te'sirinden edim-i zemîn 'aķik-irengin levnini buldı; dem-i eşkelden şüret-i mevt-i ahmer müşekkel olub, cevher-i hancerden peyker-i peyk-i ecel muşavver oldı.

|| Bahr-i jerf-i hûnuñ irdi mevci çarḫ-ı ahzara

|| Hancer-i şengerf-gündan mevt-i ahmer aldı reng

Dem-i nây-ı rüyin ile hevâ-yı vegâ germ olub, tennür-ı harb şöyle tutuşdı ki od şu'leleri-yle, ki serdârlaruñ başındağı hüd-ı zer-endüd idi, 'âlem taldı; Ol nârûn şerâr-u-tâbı-yle, ki ser-i tiz-i nize-i cân-sitânuñ biri sinân-ı âbdârı ve biri bayraq-ı âteş-dirahşı-ydi, a'zâ-yı hevâ göyünüb kül-kül oldı. Bir taraftan nâr-ı pür-şerâr-ı kıtal iltihâb-u-ıztırâb ve lehîh-i mehib-i cidâl işti'âl bulmuşdı; bir taraftan germâ-yı hevâ-yı Âb fezâ-yı vegâyı pür-tâb idüb, hâmun-ı harb-gâh kânün-mişâl olmuşdı. Hengâme-i germânun germiyeti hengâmı ve faşl-ı tâbistânun şiddeti eyyâmı-ydi. Şeherden ejder-i heft-ser-i çarḫ-ı gerdün âteşin-dem olub, külhan-ı kâ'inât cemerâta talmışdı.

|| Tizî-yi hürşid hem ez bâmdâd

|| Kerd hak ez kâğıd-ı şâmî sevâd

|| Bes ki şüde sâye zi germâ siyâh

|| Germ der endâhte hüd-râ be-çâh

[9a] Pertev-i âfitâb-ı cihân-tâbla deryâ-yı âsümânda kalb-i Hüt-u-Serañan göyünmişdi; pöta-ı gerdünda şehâb sızmış gümüşe, ve âteş-dân-ı devrânda çarḫ kızmış tâbeye dönmişdi. Mübârizlerün giyindükleri haftân-ı pülâd mûm gibi nerm olub, bindükleri şehir yellerinün nefesi bād-ı semûm gibi germ olub, mâr-ı zehr-bâr gibi dilin çıkarub şolurdu. Gâzilerün ellerindeki, tiğ-i miğ-reng-ü-âbdârûn seylâb-ı revânı olmuş idi. Tiz-tâz tâzilerün ayağındağı na'f-i âteş-bârdan küre-i zemîn küre-i âteşin olurdu. Sevret-i harâret-i tâbistândan nihâl-i ser-sebz-i rimâh şâḫ-ı nâr gibi âteş-bâr olub, dehân-ı tiğ-i bürrân zebâne-i âteş gibi bi-âb oldı. Deşne-i âbdâr, ki hûn-ı düşmen-i bed-kirdâra teşneliginden berg-i süsen-vâr zebânını çıkarmışdı, şu'le-i şem'ci süzân gibi pür-tâb oldı.

|| Zebân-ı hâl ile hûn-ı 'adüya teşneligin

|| Dilini taşra çıkarmış ider beyân hancer

Sâkı-yi kârzâr bir nice nevbet ki, şarâb-ı hûn-nâbla tolu sâgar-ı himâmı haşm-ı bed-fercâmuñ aşhâb-u-anşârına şundi, ol bezm-i rezme içilen câm-ı hüsâm-ı hûn-âşâmdan saçılan cür'alardan bostân-ı mey-dân-ı gir-û-dâr eyyâm-ı bahârda lâlezâra döndi. Şu'le-i âteş-i cidâl ki, zebâne-i tîg-i âteş-bârdan işti'âl bulmuşdı, düşmen-i hâksârûñ âb-ı revân-ı a'vânı-yle söyündi.

Şehriyâr-ı muzaffer-ferr rikâb-ı kâm-yâbında mülâzim olan piyâ-de-vü-süvârla henüz kühsârdan şahrâya inmemişdi ki, şabâ-yı şafâ'eşer-i feth-ü-zafer esdi. Muqaddemü'l-ceyş olan leşker-i cerrârûñ cûy-bâr-ı şimşir-i âbdârı kulle-i kühdan iner seylâb-ı pür-şükûh-ı nev-bahâr gibi kiş-i haşm-ı bed-endişûñ üzerine inüb, yolı kesdi. Nesîm-i bahâr-ı zaferle gönca-ı feth-ü-nuşret açıldı; gerd-i idbâr a'dâ-yı bâd-peymâ-yı hâksârûñ yüzine gözine saçıldı. Şarşar-ı kahr-i kahramânî esüb, kâmet-i râyet-i nuşret-âyet-i sulţânî mütemâyil oldı; ol bâdla, ki kûha tokınsa kâh gibi şarşardı, haşm-ı bed-râyûñ pây-ı sebâtı mütezelzil oldı. Nekkâ-yı nekebât gamâm-ı intikâmı hevâ-yı vegâya ağdurdu; bârân-ı şehâb-ı 'azâbı aşhâb-ı bağı-u-'udvânûñ üzerine yağdurdu. Sipâh-ı zafer-penâh-ı Rûm ceyş-i bed-kiş-i Karamanı, talî'a-ı şubh-gâh leşker-i ahteri tağıdur gibi, tağıtdı. Cemşid-i 'aşruñ öñinden Sulţân Cem hürşid-i 'aşr gibi ser-nigün-'alem olub, ufq-ı hezîmete üfûl itdi gitdi.

|| Ten zi ganîmet be-hezîmet sipürd
|| Bürden-i cân-râ be-ganîmet şümürd

Kâr-u-bâr-ı nâmûs-u-'ârı döküb saçdı; râyet-ma'kûs-u-devlet-menkûs başın aldı kaçdı. Yanındağı vezîr-ü-emîrûñ kimi düşüb, kimi esir oldı. Defterdârı Tursun Begûñ savaşıda eli düşüb destgîr oldı. Aştin-oğlı Ya'kûb Beg, ki atası zamânında atabegi-ydi. âşâr-ı idbâr çehre-i hâlinde müşâhede idüb, henüz debûr-ı şerr-ü-şûr şiddet bulmadın, ol maşzûl maşdümin koyub gitmişdi. Râyet-i dalâlet-âyetini, ki âstin-i hil'at-i nekbet idi, hacâlet yüzine tutub, maşâm-ı i'tizârda dest-i istiğfârla dâmen-i 'afv-i şehriyâr-ı kâmkâra tevessül itmişdi. Bâkı hademinüñ ve haşeminüñ [9b] kimi tu'me-i tîr, kimi 'alef-i şimşir oldı. Şavaş yerinde başlar kâsesi sâgar-ı lâle-i ter gibi şarâb-ı hûn-nâbla toldı.

|| Şüde kâse-i ser pür ez hûn-u-hâk
|| Be-tîg-i cefâ lâle-sân çâk-çâk
|| Der-ü merdüm-i dide bî-âb-u-kût
|| Meges-vâr der perde-i 'ankebût

Bezm-i rezmün maķāmında sāgar-ı miğfer cām-ı pür-müdām gibi hün-ı gülgünla tölmişdi; sine-i siper ve kâse-i ser sinân-u-tîr ile pervizen-ü-kefgîr gibi göz-göz olmuşdi. Meydân içinde ciger pâreleri berg-i ergüvân gibi saçılmışdı; merd-i neberdün zaķm-ı hün-bârınuñ ağız dehan-ı nâr gibi açılmışdı.

|| Kesilmiş başlardan yüzi pürhün
|| Bitürmiş şâh-ı nîze sîb-i gülgün

Tîr-i pür-tâb-ı şihâb-mesîr nice bed-kirdâr güm-râhuñ kaçarken ardından nâ-gâh irdi; *inne 'l-meve 'lezi tefirrüne minhü fe-inne-hü mü-lâķi-küm* fehvâsını haber virdi. Ol leşker-i bî-şümâruñ süvâr-ı sebük-bârından nâdir mübâdir esb-i bād-reftârla miyân-ı meydândan kenâra kaçub hâlâş oldu. Emmâ piyâdesinden bende-vü-âzâde bir ferd, eger âverdcî ve ger merd-i neberd, kırtulmak olmadı; kimisi giriftâr olub, kimisi öldi. Karamanlunuñ aķ sâyesinden pîre-zen-i devrân çadır bürinüb, 'azabuñ kızıl borkinden gülistân-ı meydân lâlelerle töldi.

Sultân Cem, hadem-ü-haşemi guşsa-vu-ğam, bârı nârî 'âr, hem-demî elem-i nedem,

|| Cihâna olmayan server gerekmez
|| Diriye ser gerek efser gerekmez

diyüb, bâr-u-bengâh ve hayme-vü-ğargâhı tar-u-mâr itdi, ve bād gibi sebük-bâr oldu. Sefîne-i vücûdın girdâb-ı gir-ü-dârdan hâlâş idüb, nerd-i neberdün şeşderinden kırtuldu. Gird-bād gibi gerd-âlüd olub, yola girdi gitdi. Bilesince olan hadem-ü-haşem at kōmadı çatlatdı; yedek de-ğişürken kendünün ayağını at depüb ağısatdı.

|| Cihân ber eblaķi tosun süvâr-est
|| Leked hürden ez-ü hem der şümâr-est

Çün serkeşligi ucından licâm-ı fermân-ı Sultân-ı üli 'l-emre râm olmayub, semend-i tünd-'inân-ı nefsi bed-fercâma uydı, lâ-cerem tosun-ı eblaķ-ı eyyâmdan leked yiyüb, ayağın rikâb-ı rezîn-i zîn-i zerrinden çıkarub, at torvasına koydı. Şehriyâr-ı kâmkârdan işâret olsa, leşker-i düşmen-şikâr ardın sürerdi; kazâ-yı mübrem gibi irer, tomar-ı 'ömrin tayy idüb, defter-i vücûdın dürrerdi. Emmâ, çün murâd-ı fesâdın def' idi, naķş-ı hayâtın levh-i kâ'inâtdan ref' itmek degüldi, ruşşat virdiler, vüs'at üzerine teng-nây-ı ma'fekeden çıktı gitdi. Bād-ı şarşar-ı hezîmet berg-gâh gibi kararın alub, dâru 'l-mülk-i Konyada ârâm idemedi; raht-u-bahtın tâc-u-tahtın terk itdi ve gönlünde 'azîmet-i Şâmı berkit-

di. Etbâ^c-u-eşyâ^cın alub, hadem-ü- haşemden bile giden gidüb kalan kalub,

|| İç ilden çıkdı vardı taşa girdi

İlgar vehminden kenâr-ı Bulğârda daği karar idemeyüb, başı korkusından dâmen-i mülki elden şalı-virdi.

|| Cihân-râ ber-in güne şüd resm-ü-râh

|| Ber âred be-gâh u ne-dâred nigâh

[10a] Asümân-ı memleket-i ‘Osmânda mânend-i şems-ü-kamer ol iki birâder-i ferhunde-ahter bir zamân sipihr-i serîr-i saltanat üzerine koşdı; birisi mihr-i cihân-gîr gibi kişver-i Rûmı şimşîr-i berķ-te’şîrle teşhîr idüb, birisi ahter-i seher gibi ol bûmdan göz yumub, mâhgibi şâma düşdi.

Devr-i Sultân Bâyezîd irdi aûlmaz nâm-ı Cem
Sâkiyâ bir bâde şun kim hâk olubdur câm-ı Cem

Şâma döndürdi ‘inânı Rûmdan nâ-kâm olub
Gördi çün kim râm idemez tosun-ı eyyâmı Cem

Tutdı çün hırşîd gibi Rûmı Sultân Bâyezîd
Tañ mıdur meh gibi menzil-geh idinse Şâmı Cem

Bitmedi berr-i ‘Arabda ekdügi tohm-ı murâd
Kand-i Mısr-u-Şâm ile olmadı şîrîn kâm-ı Cem

Şaldı bahre ‘âkıbet fülk-i ikâmet lengerin
Âb-ı şûr-ı merg ile ol yerde töldi câm-ı Cem

Oldı bî-fer câm-ı endâmı girüb kara yere
Nâm-ı nikûn fikri ile oldı bed fercâm-ı Cem

Câm ile eyyâmdan kâm almağı elden kıoma
Devr-i pür-cevr içre gördük n^c olduğın encâm-ı Cem

Sultân-ı cihân-sâz-ı muhâlif-güdâz-u-muvâfık-nevâz düşmenüñ cem‘iyetin tağıdub, bir zamân ardınca gidüb, Karaman taht-gâhı Konyaya irdi; şimşîr-i âbdâr ve sinân-ı hûn-bârla ol diyârda intişâr bulan nâr-ı fitne şerârın söyündürüb, herc-ü-mercüñ Ėubâr meşârına teskîn virdi. Bilâd-ı Karamanüñ bâd gibi tünd ve âteş gibi germ serkeşlerini âb gibi nerm eyleyüb, türâb gibi pest itdi. Taş-ili kühsârnuñ serv gibi serdârların, çınâr gibi zeber-destlerin rikâb gibi pây-mâl ve ‘inân gibi zir-dest itdi.

|| Serân hemvâr geşt ez yâr-ı bî-baht
|| Çü kişt-i pür-külâh ez mâliş-i saht

Çâyet-i 'inâyetinden ve nihâyet-i himâyetinden mezkûr vilâyeti ferzend-i ercümendi Sultân 'Abdullâh-ı encüm-sipâha erzânî gördi. Mezbûr şâhzâde-i kişver-penâhı iklim-i Yunana pâdişâh idüb, Konya taht-gâhına, ki kadîmü 'z-zamândan dâru 'l-mülk-i Karamandur, geçürdi. Kendüsi, baht-i şâ'id ve devlet-i müsâ'idle,

|| Çeşm-i giti be-tig kerde sefid
|| Rüy-ı gerdün be-gerd kerde siyâh

müstağarr-ı serir-i gerdün-nazîre mürâca'at buyurdu. H'ân-ı ihsân ile kâse-i âsümâmı pür idüb, ta'am-ı in'âmıla hâşş-u-'âmm-ı enâmı toyurdu. Ahkâm-ı hükâm-ı inşâf- [10b] ü-intişâfın etrâf-u-eknâf-ı cihâna revân itdi; binâ-yı sarây-ı mazâlim-i zâlimi, her ne mekânda buldı-ysa, virân itdi. Şahne-i 'adâleti taht-i eyâletinde olan vilâyetlere gönderdi; her kanda sük-ı füsûk ve dür-ı fücür varsa altın üstine döndürdi. Ol Mehdî-yi 'ahdüñ, ki 'aql-i reşid ve baht-ı sa'id aña hâdidür, devrinde cihân halkı nekebât-ı zamân ve beliyât-ı zeminden emîn oldı; Seffâh-ı rüzgâr-ı zörkârüñ şerr-ü-şürından dâru 's-selâm-ı İslâmbol me'mün-umaşûn olub, leşker-i manşûrla kişver-i Rûm taldı.

|| Şâhî ki der zemâne ne-dâred nazîr-i h'viş
|| Şükrâne vâcib-est ki der rüzgâr-ı mâ-st
|| Karaman-Oğlı Kâsim Begün bād-ı ifsâdı-yle
deryâ-yı fitne gene cûşa geldüğini..ol
bâdî-yi fesâduñ tahriki-yle Sultân Cemün
peleng-i âhengi hurûşa geldüğünü beyân
eyler.

İbrâhîm Beg-oğlı Kâsim Beg, ki vâriş-i mülk-i Karamandı, 'aşrında yegâne-i rüzgâr, devrinde fâris-i zamândı, merhûm Sultân Mehdî Hân eyyâmında kaçub, Âzzerbâycâna gitmişdi; baş korkusundan dâmen-i 'arûs-ı mülkden el çeküb, terk-i diyâr itmişdi. Mezkûr pâdişâh-ı kişver-penâh ölüb, ol diyâr havf-i âgyârdan hâli olcağ, şâhzâdelerün müddet-i ihtilâfında etrâf-ı memleket fitne tohcağ, zamân-ı fitret âvân-ı fırsâtdur diyü, yerinden göç itdi; diyâr-ı şarkdan 'azm-i kişver-i Yunan idüb, berk-vâr hurûc itdi. Ser-hadd-i mülk-i Karamana indi oturdu; ol vilâyetden himâyet-ü-emânı götürdi. Biçine gelmiş ekinlere

yanındağı bāgīlerūn atları ayağı dās oldu; sebzēzāra dönmiş kiştezār-
lar süm-ijseng-reng-i hing-i cengle tekrār naṭas oldu.

Be-pāy-ı feres galle şüd tūtiyā
Ki gerdid her na'ı dest-āşiyā
Çü tosun zi hirmen ber āverd gerd
Ruḥ-ı kāh ez-ın bīm gerdid zerd

Çün ol bed-kirdāruñ nā-gehān gelüb, diyār-ı Karamana girdügi, dā-
men-i mülk-i Yunana düşmen-i bed-gümānuñ eli irdügi vākı' olub, ef-
vāh-ı enāmda şā'ī'-ü-meşhur oldu, ol peyām dergāh-ı pādīşāh-ı kişver-
penāhda zuhūr buldı. Gedik Aḥmed Paşaya, ki emir-i şaff-ārāy, ve-
zīr-i Āşaf-rāydı, şimşir-ü-tedbīrle muḳaddem-i ḥadem-ü-ḥaşem. muḳ-
tedā-yı ümerā idi, Anaṭolı kişverinūn leşker-i deryā-mişāli қоşulub,
Karaman diyārına irsāl olındı ki, ol vilāyetūn ḥimāyeti maşlahatin
göre; varub, ser-ḥadd-i diyār-ı Yunanı bekleyüb, seyl-i ḥayl-i fitneye,
ki kühşār-ı Bulğār menba'ı ve Kāra Taş içi mecma'ıdur, sedd olub ṭura.

Mezkūr destūr-ı neheng-āheng şīr-idilir-i naḥçir-gir gibi ḥayli-
bī-meyyle emān virmeyüb, hücüm idicek, ḥaşm-ı bed-gümān ol ejder-i
āzer-feşān leşker-i cerrār-ı düşmen-şikārla üzerine yürüdügin işidicek,
bildi ki mārla mūr ṭuruşamaz, nehengle ḥarçeng pençe uruşamaz. Ā-
heng-i ceng idüb, muḳābeleye ve muḳāteleye ikdām idemedi. Ol bed-
fercām cām-ı nāmı seng-i nenge çalub, başın alub gidemedi. Öñin ardin
baḥr-i ḥayret aldı; ara yerde ḥayrān-u-zār [lla] kaldı. Āḫir bunı ted-
bīr itdi ki, Sultān Cemi taḥrīk eyleyüb, gene Rūma indüre; ol küh-ı
pür-şükūhı arka idinüb, üzerine gelen gürühla cenge ṭura. Mezkūr şāh-
zāde-i āzāde sāz-ı rezmi bozub, 'azm-i Ḥicāz idicek, Sultāndan icāzet
alub ḥacca gitmişdi. Şerā'it-i ḥaccı, ki erkān-ı İslāmuñ biridür, yerine
getürüb, Ḥaremeyn-i Şerīfeyni ziyāret itmişdi. Dönüb, Mışra gelüb,
mezkūr ma'mūrede karar ihtiyār kılmışdı; Şāḫib-kırān-ı 'aşrla kendü-
de cidāle mecāl yoğ idügin bilmişdi.

Virürken cihāna ziyā āfitāb
Ne mümkindürür kim ura māh tāb

Ol vilāyetde ferāğatle ḥuzūr idüb oturu-ṭururken, Kāsım Begūn ādemi
varub, da'vet ḥaberin ilettdi. İblis gibi envā'-ı mekr-ü-telbīse anı tağ-
rır idüb, niyet-i ikāmetin 'azīmet-i sefere tağyir itdi. Rāy-ı 'aql-i reşād-
endīşe hevā-yı nefis-i fesād-pişe gālib oldu; dimāğına sevdā-yı efsar ṭo-
lub, atası kişverine ṭālib oldu. Berḳ-ı āteş-bārı kuşanub, ebreş-i bād-
reftār-ı tünd-ḡnāna bindi; āb-ı revān gibi bir ān karar itmeyüb, diyār-ı

Çaramana indi. Kūs-ı ra' d-ħurūşuñ şadāsı kūhsār-ı Bulğarı yanķulan-
durdı; ħayl-i seyl-cūşuñ gerd-i ħing-i tiz-girdi ħalb-i deryāyı bulandur-
dı. Kāsım Beg taħl-u-‘alemle, ħayl-ü-ħaşemle istikbāl itdi. Çün ol iki
cihāngirūñ el bir itdüğini cūvān pīr işitdi,

|| Zi deryā-vu-deşt ü zi hāmūn-u-kūh
|| Sipāh ender āmed gürūh-ā-gürūh

diyār-ı Çaramanuñ, ki her kenārı iştirā-yı ebnā-yı zamānuñ ma‘deni
ve kānidur, pūlād-nihād ve fāsıd-nijād bed-güherleri cevşen-pūş oldu;
Çara Taşuñ her sengi başından bir cūvān-ı āteş-āheng, kūhsār-ı Bul-
ğaruñ ħarsengi kenārından bir peleng-i tiz-çeng çıkub, cihān cūş-u-
ħurūşla tıldı. Seylāb-ı tūfān-ı fitne mevc urub, fevc-fevc ceyš-i bed-
kiş deşt-ü-derde yürüdi; aşhāb-ı bağy-u-‘udvānuñ şehāb-ı tuğyānı āsū-
mān-ı mülk-i Yunanı bürüdi. Ħayl-i bī-meyl-ü-emān seyl-i revān gibi
nā-gehān il içine akıcaķ, şā‘ıka-ı gürz-i girān ve bāriķa-ı tığ-i raħşānla
ol merzi yakıcaķ, diyār-ı Çaraman ürkülük olub, ħalk ħişārlara koyul-
dı; dūr-u-ķuşūr şūr-ü-āşüb tılub, merc-i Yunana herc-ü-merc tıldı.

|| Biri birine girdi pīr-ü-cūvān
|| Çarıştı cihān mūy-ı zengī gibi
|| Tutub āsümānuñ sevādm gubār
|| Çarardı zamān rüy-ı zengī gibi

İl içinde bād-ı fitne esdi; seyl-i şerr-ü-fesād yolları kesdi.

|| ‘Alı Paşa-yı şaff-ārāy Çaramanilerle ceng
|| itdüğini, meydān-ı maşāffı ol bed-kirdārlaruñ
|| başlarına teng itdüğini beyān eyler.

Çün ‘adū-yı kīne-cūyuñ ħayl-i seyl-şükūhı kūhdan inüb, şahrāya
ķondu, Larende ovası ceyš-i Nil-cūşuñ fevcleri ile mevc urur deryāya
döndi. Fāris-i [11b] meydān-ı cihān, ħāris-i vilāyet-i Yunan, hūmā-yı
semā-yı taħt-gāh Sultān ‘Abdullāh ‘ınān-ı ikdāmı ve zimām-ı ihtimā-
mı ħimā-yı memleketūñ ħimāyeti cihetine döndürdi. Şeh-süvār-ı mız-
mār-ı ‘azm ve bezm-ārāy-ı meclis-i rezm, Ħayder-i kerrār-ı zamān,
Çazanfer-i neyistān-ı tır-ü-sinān ‘Alı Paşa, ki ol vaķt diyār-ı Çarama-
nuñ sipehsālāryıdı, düşmen ħarafına gönderdi.

|| Sipehbed be-şeş şad yel-i pehlivān
|| Be-meydān der āmed çü şir-i jiyān

Altı yüz şir-gir dilirle, ki kūhsār-ı sitiz-ü-cengūñ tiz-çeng pelengleri-
ydiler, şahrā-yı veğānuñ ejdehāları ve cūybār-ı kārzāruñ āteş-āheng
nehengleri-ydiler, mezkūr Āşaf-ı şaff-ārāy ħaşm-ı bed-rāyuñ gürūh-ı

enbühından bir küh-şüküh alayla buluşub, ceng eyledi; hün-ı gül-gün-la miyân-ı meydân-ı kârzârı lâlezâra döndürüb, seng-i şahrâ-yı vegâyı la'l-reng eyledi. Gerd-i neberd hevâ yüzine miğ-i zemherir gibi ağdı; berf-ü-bârân yerine âsümândan zemîne tîg-ü-tîr yağdı. Şahn-ı hostân-ı meydân[da] sebze-i ter ve şükûfe-i şecer yerine peykân-u-sinân bitdi; mâhî-yi hâncer-i âbdârûñ dendâni neheng-i tîz-çeng-i sitîz-ükî-nenün sînesin ditdi; şîmşîr-i tâbdârûñ mürçe-i nâ-tûvânı şîr-i neyistân-ı nîzenün cigerin rîze-rîze itdi. Tîr-i dil-düz ebrû-yı kenân-ı bî-emân ve gamze-i peykân-ı cân-sitânla dilberlik şîvesine ser-âgâz eyledi; nîze-i ciger-süz kâkül-i perîşân ve kâmet-i hîrâmânla hânümân-ı cânî gâret itmege dest dirâz eyledi.

|| Tozutdı bād-ı hamle göge ma'roke yerin
 || Âb-ı hayâtı virdi yele âteş-i sinân
 || Dildâr gamzesi gibi tîr oldu dil-rübâ
 || Kadd-i nigâr gibi sinân oldu cân-sitân

Matla'-ı tebâşîr-i şabâhdan maqta'-ı deyâcîr-i revâha dek bâzâr-ı gîr-üdâr germ olub, âteş-i cidâl-ü-ķitâl işti'âl buldı; nâr-ı kârzârûñ şufle-vü-şerârî-yle, ki biri sinân-ı tâbdâr ve biri peykân-ı âbdârdur, miyân-ı zemîn-ü-âsümân töldi. Gavgâ-yı vegâ-yı merd-i neberd ve âvâze-i nefîr-i dârgîr-i eb'tâl-i ricâl-i cidâl çârsû-yı kûy-ı hâkden dervâze-i kal'a-ı felekü 'l-eflâk[e] çıkdı; sinân-ı berķ-nîşânun âsîb berîķinden perde-i zulâmı mihr gözine aşub, cüyüş-ı deryâ-cüşun nehîb hürüşından penbe-i gamâmı sipîhr güşma tıķdı.

|| Şafaķ kû be-hûn çehre rengîn nümüd
 || Be-rûy-ı felek zaħm-ı şîmşîr bûd

Miyân-ı meydân-ı cihânı bir birine teng / ,iki leşker / idüb merdâne ceng itdiler, aña dek ki, kenâr-ı mizmâr-ı gerdün hün-ı şafaķla gül-gün oldu; hayl-i zengî-seleb-i şeb handaķ-ı cevsaķ-ı muţabbaķ-ı âsümâna seyl gibi revân olunca, 'Oğmânîler gâlib-ü-sâlib, Karamanîler mağbûn-u-zebûn oldu. Âlât-ı cidâl-ü-ķitâli döküb, hilâl-ü-şihâb-mişâl kemân-u-sinânı şaçdılar; gice karañusunda yüz karası-yle hayl-i Zengibâr gibi târumâr olub kaçdılar. Leşker-i cerrâr-ı düşmen-şîkâr, gerdün gibi cevşen-püş-u-siper-dâr, şabâha dek meydân-ı hâmûnı tolanub-turdılar; seherden ki, [12a] sultân-ı hâver zerîn miğfer urındı, gene âheng-i ceng ve 'azm-i rezm idüb, nefîr-i dâr-ü-gîri urdılar.

|| 'Ali Big ân Rüstem-i gîr-u-dâr

pehlivân-ı meydân-ı âsümân gibi eline sinânın alub, huşum-ı levmkadem-ü-şüm-ķudüm tarafına leşker-i zafer-rehber-i kişver-i Rûmla

hücüm itdi. Sipâh-ı güm-râh-ı düşmen hõd hayl-i nücüm gibi encümen tağıdub, pîrâmen-i harb-gâhdan nâ-bedîd olmuşdı. Havâli-yi ma'freke-yi hâli bulcağ döndi gitdi.

||| Hudâvendigâr-ı gerdün-ihtidâr Anaḫol
 tarafına geçüb, sâye-i hümâyûnı-yle
 Burusaya şeref virdüğini, Sulṫân Cemûn
 büm-ı Rûma hücümü, hadem-ü-ḫaşemi-yle
 kişver-i Karamana kudümü haberi gelüb
 irdüğini beyân eyler.

Sulṫân-ı cihân, Süleymân-ı zamân, hazret-i şâhib-kırân, Ahmed Paşayı Karaman cânibine gönderdükden soñra, erkân-ı divâmı taḫfif idüb, mülâzim-i dergâh olan sipâh-ı zafer-penâhla taḫt-gâhuñ muḫâfazasın destür-ı a'zam, nâtür-ı mu'azzam İshâk Paşaya teklif idüb, kendüsi Kâsim Paşa ile ve bir kaç muşâhib-i şâhib-nazar ile Bursa tarafına teşrif buyurmuşdı. Ol âfitâb-ı şihâb-ı'nân-u-hilâl-rikâb fülk-i şehâb-mişâl-ü-felek-şitâbla deryâ yüzinden Mudanyaya toğru gidüb, ma'mûre-i mezbürenüñ ehâlisinüñ sebzezâr-ı ahvâlin bârân-ı luṫf-u-iḫsânla şâdâb ve ezhâr-ı emâkin sirâb idüb, şebnem-i keremle goncav-u-nergis gibi ḫalkuñ gönlin gözin ṫoldurub, her ḫanda ac-u-muḫtâc varsa âb-ı saḫâ-vu-nân-ı 'atâ ile ṫoyurmuşdı.

||| Yağdı cüdü yağmurı çün muttaşıl
 Eyledi bârân-ı Nisânı ḫacil

Mezkûr şehri-i meşhûr, ki nâdire-i dehrdür, bir kûh-ı pür-şükûha arḫasın virmişdür; ancalayın küre, ki vaşşâflar dilinde dâ'ir-ü-sâ'ir olan evşâfı eṫrâfa irmişdür. Âbı ḫõş-güvâr ve hevâsı laṫif, türâbı müşk-bâr ve fezâsı şerîf Keşîş Tağı dimegle ma'rûf yaylak, çârsü-yı sebzezârında dükkân açan 'aṫṫâr-ı bâd-ı müşk-büy sükkân-ı cihâna ne ḫõş ḫoḫular ulaştırur aylak; ḫavs-i ḫuzah miyânında kemer, ḫamâmeden başına 'imâme giyer.

||| Devr sürmiş sâl-ḫorde tağdur
 Çok yaş görmüş başı appağdur
 Kâḫum-ı [berf] arḫasında yaz günü
 Issıdan ṫaşra[da urmuş] kürküni

Şehriyâr-ı kâmkâr mezkûr dârü 's-sürürüñ eṫrâf-u-eknâfın seyr-ü-te-mâşâ iderken, geh gül-geşt-i deşt-ü-şahrâ idüb, geh kenâr-ı kühsâra bî-ḫayd olub, şayd-u-şikâra giderken, şahrâsınuñ ıssı şularına germ

olub tûrurken, yaylasınıñ şovuk hevâsı-yle eglenüb yürürken, nâ-gehân diyâr-ı Karaman ucundan Sultân Cemûn hürücü haberi gelüb, kenâr-ı gülzâr bezmi hâr-ı efgâr-ı rezm aldı. *Merreten 'aysün ve merreten ceşün.* Ta'biye-i ceş-i zafer-kîş endîşesi düşüb, sâkî-yi eyyâm elinde devr-i câm-ı 'ays bâkiye qaldı. Ol eşnâda Kâsim Paşa, ki Cezerî Kâsimi dimegle iştiহারı vardı, vezâret mesnedinden ayrıldı; [12b] yeri Mesîh Paşaya, ki merhûm Sultân Mehmed Hân zamânında dañi vezîr olmışdı, erzânî görölüb virildi.

Mezkûr destûr, nebîre-i Şeyh Muhammed Cezerî Mahmûd Çelebinüñ, [ki] divân-ı Süleymân-ı zamânda nişâncıdı, hîdmetinde olubdururdu. Soñra Mahmûd Paşanıñ 'ayn-i 'inâyeti-tle manzûr olub, ol Âşaf-nişân-u-şâhib-şânüñ terbiyeti-yle zuhûr bulubdururdu. Yümn-i himmet-i iksîr-hâşşiyetüñ te'sîri-yle merâtib-[ü]-menâşıb-ı 'âliyye irmişdi. Dâmen gibi ayağa düşmiş qalmışken, nâ-gehân sa'âdet yüz gösterüb, baht-u-devlet el virmişdi. Hazret-i Hudâvendigâra dârü'l-mülk-i Amasyadaki defterdâr olub, muhâvereye ve müşâvereye kâbiliyeti sebebi-yle taqarrüb bulub, maqbûl-i hazret olmuş; ve bir müddet ol hîdmeti ikâmet itmiş, ve âsitâne-i devletde qalmışdı. Soñra rûzgâr-ı nâ-sâzkâr anı bâb-ı sa'âdet-me'âbdan dür-u-mehcûr kılmış, düşürüb kenâra şalmışdı.

|| Komaz devrân kişiyi bir qarâra
|| Çeker gâh ortaya gâhî kenâra

Pâdişâh-ı hilâfet-penâh serîr-i saltanatı müşerref idicek, anı Rûm-îlinde beglerbegi defterdârı bulub, münâsebet-i sâbıkayı ri'âyet eyledi. Kâbiliyetin bilürdi. Terbiyet idüb, Hamza Beg-oğlu Muştafâ Paşa Gedik Ahmedüñ ibrâm-u-ilzâmı-yle ma'zûl-ü-mahzûl olcaq, yerini aña himmet eyledi. Sene-i seb'a ve şemânîn ve şemâne-mi'e [887] şühûrında bedr-i kadri evc-i âsümân-ı 'izzetde zuhûr buldı. Manzûr-ı eşraf-ı etrâf-u-âfâk olmuşken, gene ol senede İshâk Paşanıñ mekr-ü-ğadri-yle ma'zûl oldu.

|| Şâhib-kırân-ı dehr hiyâm-ı âsümân-kiyâmla
|| Yeñi Şehr ovasında konub ordu qurduğımı,
|| beglerbegi Dâvud Paşa Rûm-îlinüñ cüyüş-ı
|| nehr-cüşı-yle Şofyaya varub tûrduğımı
|| beyân eyler.

Diyâr-ı Karamanda şerâr-ı nâr-ı fitnenüñ intişârı zuhûr bulcaq, âsümân-ı mülk-i Yunanıñ merkez-ü-evci mevc-i şûr-u-âşûbla tûlcaq,

fi ʔ-l-hāl İshâk Paşaya misâl-i vâcibü ʔ-ımtişâl irsâl olındı ki, bî-ihmâl-ü-imhâl hazîneyi ve cebe-hâneyi alub, isti'câl ile yola gire; kapu halkı-nuñ varı-yle, piyâdesi ve süvârı-yle, Yeñi Şehr ovasında ordu-yı hü-mâyün-püya mülhâk olub, südde-i gerdün-'uddeye ire.

Hazret-i Pâdişâh-ı hilâfet-dest-gâh mübârek sâ'at-ü-firüz-demde mahrüse-i Burusadan göçüb, yemininde yümn ve yesârında yüsr vardı, mezkûr ovaya kındı. Serîr-i gerdün-pâyesinüñ säyesinde ol taraf şeref bulub, hudâm-ı Sidre-mağâmı küh-u-şahrâya tölub, muhayyem-i mükërremi behcet-ü-behâ ile cennetü ʔ-me'vâya döndi.

Encümeni çün felek ârâste
Çarh ez ân encüm emân h'âste
Yâft serâperde ber ân câ mağâm
Deşt der âmed be-resen-hâ be-dâm

Serdâr-ı şafder, sipehsâlâr-ı dilâver Dâvud Paşaya, ki Rüm-ilinüñ emirü ʔ-ümerâsı-ydi, emr oldı ki, mezkûr kişver-i ma'muruñ leşker-i bi-kiyâsı-yle vara, Şofya diyârında karar idüb, ol kenâra nâzır ola; Üngürus-ı menhûs fırsat-ı nehzati gözedüb, kemîn-i kinden çengâl-i cidâli uzadub, şavaş başını kalduracağ olursa, ol yağı bâğînüñ ayağın almağa yarağ-u-yasağla bulunub, âheng-i cenge hâzır ola. [13a]

Düşmenüñ cengine ola hâzır
Mekr-ü-nirengine ola nâzır

Mezkûr-emir-i Âşaf-nazır Süleymân-ı zamânuñ emri-yle 'âmil olub, döndi gitdi. Mezbûr kişverüñ leşker-i zafer-eşeri-yle menzil-i ma'hûd-u-mağâm-ı meşhûdda ârâm itdi. Anañolı begleri ve ol diyârüñ 'askeri sipehsâlârları peleng-i kühsâr-ı şalâbet ve neheng-i cüybâr-ı mehâbet Sinân Paşa ile Ahmed Paşaya koşulmuşdılar; şah-zâde-i a'zam, şehriyâr-ı mu'azzam Sultân 'Abdullâh-ı âsümân-bârgâh-u-sitâre-sipâhuñ yanına cem' olmuş, ve deryâ-yı cihân-peymâ gibi Konya şahrâsına tölmişdılar. Mişâl-i vâcibü ʔ-ımtişâl-i sultânî ile fermân-ı 'âlî-şân-ı hâkânî âsitân-ı âsümân-nişândan şöyle vârid olmuşdı ki, öteden 'adü-yı kine-cüy hayl-i seyl-hücümle üzerlerine yürürse, turuşub uruşmayalar, çekileler geleler, berü gideler.

Vüzerâ-yı pür-hazm-u-rây ve ümerâ-yı rezm-ârâyüñ zamîr-i münîr-lerinde vâzih-u-lâ'ih olan tedbir-i dil-pezir bu minvâl üzerine takrir olunmuşdı ki, 'asâkir-i ferhunde-me'âşir cümle bir yere müctemî' olalar, andan düşmenüñ üzerine hamle ideler.

Zikr olan begler daği beglerinüñ fermân-ı lâzımı 'l-iz'ânını güş-ı hüş-u-ķabülle işitmişlerdi; divân-ı Keyvân-mekân-ı süleymâniden nâzil olan mişâl-i kazâ-mazâ-vu-ķader-esere imtişâl itmişlerdi.

Gerekdür ķul dinilen yola gitmek
Ne kim sulţân buyursa anı itmek

Angurı begi Mehmed Beg izhâr-ı hâbâset
idüb, cinâyet-i hîyânete irtikâb itdüğini,
seylâb-ı haşem-i pür-hışm-ı kahramânî
ol bed-kirdâruñ dârü 'l-mülk-i vücüd-ı
hî-südün harâb itdüğini beyân eyler.

Sulţân Cem yanındağı şeyţanet-pîşe-vü-fâsid-endîşe müfsidlerüñ iğvâsına ve iğrâsına uyub, salţanat talebin eylemiş ve bir nevbet devletin şınamışken, âheng-i rezmün sâz-u-selebin görüb, hevâ-yı vegâ şehbâzları-yle pervâz urub, çeng-i ceng ile per-ü-bâli yolınmış ve çengâl-i cidâlle ķolu ķanadı şınmışken, peykâra tekrâr ķâmet getürüb, esbâb-ı ikâmeti ortadan götürüb, diyâr-ı Rûma 'azm itmesine, hazret-i pâdişâh-ı hilâfet-penâhla huşûmete niyet idüb, 'azîmet-i rezmi cezm itmesine bâ'îs-i külli ve sebep-i tām bu olmuşdı ki, Ķaramanoğlunuñ tedbiri-vü-tezviri-yle 'Oşmânilerden be-nâm beglerüñ adına kendüye müzevver mektûblar varmış irmişdi. Mazmûn-ı meknûnında mukaddemât-ı tağrîr telfîķ olub, maţlûb-ı mergûba tevfiķ olunmuşdı. Hevâsına muvâfiķ ve rızâsına muţâbîķ olmağın, ol haberler aña gurûr virmişdi. Ol idi ki, Mışırda huzûr idüb tırmışken, ol vilâyetde ikâmet bünyâdın urmuşken, nâ-gehân kârbân-ı kararî göçdi; fi 'l-hâl bâl-i isti'câli açdı ve uçdı; hing-i ceng-ü-peykâra bindi, Ķaraman diyârına indi. Mağrûr olubdururdi, ma'hûd begler maħall-i mev'ûda gele şandı; mezkûr bed-fi'âlün fikr-i mekri-yle olan hayâl-i muhâle aldandı. Didügi gibi olmadı, umduğın bulmadı. Toħm-ı 'amel, ki şüre-zâr-ı emelde ekübdürürdi, bitmedi; a'yân-ı vilâyet ve erkân-ı eyâletden kimse iltifât itmedi. [13b]

Toħmî ki der zemîn-i tu kiştîm hâķ hõrd
Dikî ki der hevâ-yı tu puħtîm hām şüd

İllâ, Angurı sancağı begi Mehmed Beg, ki semend-i sa'âdetinüñ ayağı sürçmiş ve devleti dönmişdi, tünd-bâd-ı nekbet ile çerâğ-ı ikbâli söyünmişdi, ve gerd-i felâketle âyîne-i baħtı tınmışdı. Ol bed-fercâm-ı nekbet-encâm tama'ı hâma düşüb, hadem-ü-haşemin dirdi, etbâ'ı u-eşyâ'ın cem' itdi. Sâ'ir beglerle Ķaraman vilâyetin beklerken, Sulţân

Cem geldügin işidicek, bindi karşı gitdi. Vardı, buluşdı, vezîri oldı; erkân-ı devletinüñ biri oldı. Ol vaktin ki Karamana sefer 'azîmetin itmişdi, cemâ'atini Angurı hisârında komış gitmişdi. Cinâyet-i hîyânete irtikâb idicek, anları ol makâm-ı muhâtaradan kırtarmağa ikdâm itdi. Sultân Cemden icâzet alub, bir miqdar leşker-i cerrarla zimâm-ı ihtimâmı ol tarafa toğruldub gitdi. Ilgarla geldi, Anguriya irdi. Emmâ hisâra giremedi; pîrâmen-i şehrinde kondı, dâmen-i murâda eli iremedi. Zirâ, kendünün 'ısyâmı zâhir olcağ ol vâkı'a etrâfda istihâr bulcağ, Sivas begi Karagöz Beg gelmiş, hisâra girmişdi; kal'ayı hıfz idüb, ehline istimâlet virmişdi.

Bu esnâda şehzâde-ı cüvân-baht, ârâyiş-i tâc-u-zînet-i taht, âfitâb-ı âsümân-rahş, Sultân Ahmed-i cihân-bahtı, ki tîğ-i berķ-dirahş-ı serhadd-i Şarka âhenin sedd olmuşdur, darb-ı şimşir-i cihângiri ve ta'n-ı sinân-ı giti-sitâni-yle baħr-i harbün içi pür-cezr-ü-medd olmuşdur.

Tîğ ile âfitâb-ı 'âlem-gir
Mîğ-i keffi cihâm kıldı esir

Sipehsâlâr Süleymân Beg Rüm diyârımuñ dilâver-i şaff-derleri-yle, ki her biri nerre-div-i Kâf-maşâff idiler, nâ-gehân geldi, irdi; sinân-ı küh-güzâr ve şimşir-i hâre-şikâfla haşm-ı nâ-be-kârı âhenin hisâra koyub, ne karâra ihtimâl koyub, ne firâra mecâl virdi. Çün ol bedgümânla olan çeri ölüm eri oldukların bildiler, sinân gibi baş açub meydâna girdiler, ve merdâne şavaş kıldılar.

Yer yüzün kan ile gül-reng itdiler
Âb-ı cüy-ı ceng mül-reng itdiler

Peykân-ı âbdâr ile, ki peyk-i revân-ı sultân-ı eceldür, şerâr-ı nâr-ı kâr-zâr hevâ-yı vegâda intişâr buldı; sinân-ı tâb-dârı, ki şu'le-i cem'-i bezm-i rezmdür, âsümân-ı meydân-ı gir-ü-dâr pür-sitâre-i seyyâre oldı. Puşt-i deşt-i vegâ ve rüy-ı hevâ-yı ma'reke, cüy-ı hündan ve direfş-i gül-gündan, ol dide-i horûs rengin bulub, bu düm-i tã'ûs naqşın bağladı. Tîğ-i mîğ-reng-ü-şâ'ika-kirdâr berķ-ı tâb-dâr gibi handân oldu-ça, zirhuñ gözleri pür-hün olub, ebr-i nâlân gibi tamâm-ı endâmı kan ağladı. Nâr-ı kârzârla, ki vaķudı at-u-âdemdür, bir az dem tennür-ı 'âlem germ oldı; ol odla yanmış cigerlerün düd-ı gerd-âludı-yle künbed-i çarķ-ı kebüd taldı.

Âħir-i kâr, Rüm dilirleri [ve] ol bümüñ şir-girleri kemân-u-tir gibi el bir idüb, hücum itdiler; encümen-i düşmeni târ-u-mâr idüb, nücum-ı rücum gibi ol tãğilerün